

Nieuwsbrief

Havenlaan 88 bus 73 - 1000 Brussel

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

NIEUWSBRIEF@INBO.BE / WWW.INBO.BE

Oktober 2016

<i>LifeWatch INBO helpt vogeltrek in beeld te brengen (NB 10/16)</i>	2
<i>Resultaten van ecologisch langetermijnonderzoek toegelicht in eerste LTER-Belgium rapport (NB 10/16)</i>	3
<i>Nieuwe uitgave 2016 van de Natura 2000-habitatkaart en BWK beschikbaar (NB 10/16)</i>	4
<i>Trends Zeeschelde 2015: Meer bevers, finten, snorren en woudapen. Minder kiekendieven, zilte graslanden en visbiomassa (NB 10/16)</i>	5
<i>Indicator in de kijker (NB 10/16)</i>	6
<i>Verwerving van natuurgebieden door erkende terreinbeherende verenigingen en door het Vlaamse Gewest</i>	6
<i>Advies in de kijker (NB 10/16)</i>	7
<i>Advies over de kaaimuurvegetaties langs de Oude Dender te Dendermonde</i>	7

LifeWatch INBO helpt vogeltrek in beeld te brengen (NB 10/16)

Een groot deel van de (zang)vogeltrek speelt zich 's nachts af en is dus onzichtbaar voor het menselijk oog. Weerradars daarentegen kunnen de nachtelijke bewegingen van trekvogels en vleermuizen wel detecteren en registreren. Specifieke software kan uit de massa radargegevens de snelheid en de vliegrichting van de 'objecten' bepalen en een inschatting maken van de aantallen, maar de interpretatie hiervan is complex, zeker wanneer de gegevens van verschillende radarstations samengevoegd worden. Het LifeWatch INBO-team werkte mee aan een nieuwe methode om die data te visualiseren en beter begrijpbaar te maken.

INBO-wetenschappers maakten deel uit van een multidisciplinair team van ecologen, meteorologen, computerwetenschappers en grafici dat werkte aan een nieuwe visualisering van de massa's data gegenereerd door verschillende weerradars. Het testproject in West-Europa bracht de vogeltrek in beeld begin april 2013 in België en Nederland. Zelfs op deze paar dagen werden al opmerkelijke variaties in de trek waargenomen die vaak in verband gebracht konden worden met weervariabelen. De visualisatie werd ook uitgetest voor de najaarstrek in het noordoosten van de Verenigde Staten.

Alle data zijn open data en gebruikers kunnen [zelf experimenteren met de gegevens](#). Ook de code is open source zodat andere wetenschappers de applicatie kunnen aanpassen aan hun eigen behoeften.

[Peter Desmet](#), [Kevin Azijn](#), Bart Aelterman

Lees meer: [Innovative Visualizations Shed Light on Avian Nocturnal Migration](#)

Resultaten van ecologisch langetermijnonderzoek toegelicht in eerste LTER-Belgium rapport (NB 10/16)

LTER-Belgium staat voor 'Long-Term Ecosystem Research in België'. Het is een netwerk van instituten en onderzoekssites waar wetenschappers langetermijnonderzoek verrichten naar het functioneren van ecosystemen. Een aspect hiervan is de studie van de invloed van milieudrukken, bijvoorbeeld luchtverontreiniging of klimaatverandering, op onze ecosystemen.

Voorbije zomer publiceerde [LTER-Belgium](#) een kennismakingsrapport. Daarin werd extra aandacht besteed aan het onderzoek naar de effecten van grensoverschrijdende luchtverontreiniging op de bossen. Dat onderzoek maakt ook deel uit van het internationale samenwerkingsprogramma ICP Forests. Het rapport bevat een overzicht van de bossen in Vlaanderen waar intensieve monitoring plaatsvindt en bespreekt de verworven inzichten na bijna 30 jaar onderzoek. De resultaten van de metingen van ozonconcentraties en - fluxen op de meettoeren in Brasschaat komen daarbij uitgebreid aan bod. Ook de resultaten van de jaarlijkse bosvitaliteitsinventaris op een zeventigtal locaties in de Vlaamse bossen worden besproken.

Het rapport stelt ook een aantal pistes voor die de samenwerking tussen Belgische onderzoeksinstituten rond ecologisch langetermijnonderzoek kunnen versterken. Samenwerking is noodzakelijk geworden om bij lagere budgetten actuele vragen te kunnen blijven onderzoeken.

[Nathalie Cools](#) en [Arne Verstraeten](#)

Meer lezen: [Cools, N., Verstraeten A., Sioen G., Neiryck J., Roskams P., Louette G., Hoffmann M. \(2016\). LTER-Belgium - Results of long-term, large-scale and intensive monitoring at the Flemish forest condition monitoring sites within the LTER-Belgium network. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2016 \(INBO.R.2016.11433903\). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.](#)

Nieuwe uitgave 2016 van de Natura 2000-habitatkaart en BWK beschikbaar (NB 10/16)

De eerste versie van de [Natura 2000](#)-habitatkaart ontstond in 2002 als een automatische vertaling van de Biologische waarderingskaart (BWK). Door gebrek aan een een-op-een-relatie tussen de BWK-eenheden en de Europese habitattypen, bevatte de eerste versie een hoog aandeel onzekere habitatvertalingen. Voor die percelen bleef onzekerheid bestaan over de aanwezigheid van een Natura 2000-habitatype. Ook de juiste ligging van een habitat was soms onduidelijk. Voor heel wat kaartvlakken was het resultaat immers een mix van habitattypen en andere vegetaties.

Voor de uitgave 2016 zijn er opnieuw terreinbezoeken geweest om de oudste karteringen te actualiseren. Sinds 2015 ligt de prioriteit daarbij in de Habitatrictlijngebieden, waarvan we ruim 17.000 ha opnieuw in kaart brachten ([zie kaart](#)).

Op meer dan 10 jaar tijd kan er op het terrein heel wat veranderen, maar dat is niet de enige reden voor de wijzigingen aan de kaart. De verschillen tussen beide uitgaven kunnen ook het gevolg zijn van een betere methodologie. Zo bestaan ze voor ongeveer 60% uit opgeloste onzekerheden. De overige verschillen zijn nieuw gelokaliseerd habitat of habitat dat niet terug gevonden is. Deze aanpassingen zorgen voor een grote kwaliteitsverbetering en een betere bruikbaarheid van de habitatkaart.

De nieuwe versies van de BWK en de Natura 2000-habitatkaart kaarten zijn vrij beschikbaar en raadpleegbaar via de [website van AGIV](#).

Steven De Saeger, Desiré Paelinckx

Trends Zeeschelde 2015: Meer bevers, finten, snorren en woudapen. Minder kiekendieven, zilte graslanden en visbiomassa (NB 10/16)

Jaarlijks rapporteert het INBO over de toestand en de evolutie van de ecotopen en de biologische diversiteit in de Zeeschelde, onze grootste getijdenrivier, en haar zijrivieren.

De bever breidde in 2015 zijn areaal verder uit. Zo was er een opvallende toename van waarnemingen in de Durmevallei en in de Beneden-Netevallei. Deze soort is stilaan een gevestigde waarde in de vallei van de Zeeschelde en zijrivieren.

Er is een stijgende trend in het aantal broedkoppels snor en woudaap, twee vogelsoorten die broeden in rietmoerassen. Dit biotoop breidt uit door het uitvoeren van het Sigmaphan en natuurcompensaties in de haven. Dit in tegenstelling tot de verdere afname van het aantal broedkoppels van de bruine kiekendief.

Een nieuwe vegetatiekaart 'toestand 2013' toont in vergelijking met 2003 een toename van de totale schorvegetatie langs de Beneden-Zeeschelde. Dit is hoofdzakelijk te wijten aan de in deze periode uitgevoerde natuurontwikkelingsprojecten. Er is een sterke toename van riet- en pioniersvegetaties. Biezenvegetaties zijn achteruitgegaan, net als (zilte) graslanden. Deze laatste vegetaties verdwijnen stilaan door het stopzetten van de begrazing van brakke schorren door runderen.

In het water was er ook volop leven. De fint – een kritische indicatorsoort – kwam voor het eerst in vier jaar weer succesvol tot voortplanting. Het totaal aantal vissoorten in de Zeeschelde is de laatste jaren stabiel. Er is wel een geleidelijke diversiteitstoename in de zoete, stroomopwaartse zones. De jaargemiddelde visdensiteit (aantal vissen per m³ water) en biomassa (aantal kilogram vissen per m³ water) in de Zeeschelde in 2015 merkbaar lager dan 2014. De totale visbiomassa in het water van de Beneden-Zeeschelde lijkt sinds 2012 af te nemen.

[Gunther Van Ryckegem](#)

Meer lezen: [Van Ryckegem, G., Van Braeckel, A., Elsen, R., Speybroeck, J., Vandevorde, B., Mertens, W., Breine, J., De Beukelaer, J., De Regge, N., Hessel, K., Soors, J., Terrie, T., Van Lierop, F. & Van den Bergh, E. \(2016\). MONEOS – Geïntegreerd datarapport INBO: Toestand Zeeschelde 2015: monitoringsoverzicht en 1ste lijnsrapportage Geomorfologie, diversiteit Habitats en diversiteit Soorten](#)

Indicator in de kijker (NB 10/16)

Verwerving van natuurgebieden door erkende terreinbeherende verenigingen en door het Vlaamse Gewest

In 2015 kochten de erkende terreinbeherende verenigingen en het Vlaams Gewest samen 927 ha natuurgebieden aan. Dat is 523 ha of 36 % minder dan de oppervlakte die tijdens de vorige regeerperiode (medio 2009 - medio 2014) gemiddeld werd verworven op jaarbasis. Hoewel de aankopen door het Vlaams Gewest in 2015 als gevolg van uitzonderlijke besparingen lager lagen dan ooit, kent de verwerving van terreinen door de erkende terreinbeherende verenigingen en het Vlaams Gewest al jaren een dalende trend. De belangrijkste redenen voor die daling zijn de afname van de beschikbare middelen en de stijging van de grondprijzen voor natuur- en bosgebieden. Daardoor kan er steeds minder aangekocht worden.

De focus van het natuurbeleid vandaag ligt op de realisatie van de Europese natuurdoelen. Hierbij zet de overheid in op het ondersteunen van iedereen die daarvoor een engagement wil aangaan. Dit wordt als complementair en voor een deel als alternatief voor de verwerving van terreinen gezien.

[Heidi Demolder](#)

Advies in de kijker (NB 10/16)

Advies over de kaaimuurvegetaties langs de Oude Dender te Dendermonde

De kaaimuren van de Oude Dender in de binnenstad van Dendermonde zijn sterk begroeid met kruiden en houtige struiken. Dergelijke muurvegetaties kunnen decoratief zijn en zeldzame of beschermde planten herbergen. Om die reden zijn ze het behouden waard. Maar de planten kunnen ook schade berokkenen aan de muren.

In dit advies geven we de plaatsen aan met zeldzame en/of typische muurplanten en deze waar zich invasieve exoten of schadeberokkenende soorten bevinden. De beheerder kan hier dan rekening mee houden bij herstelwerkzaamheden. We geven ook aan hoe een beheer eruit ziet dat optimaal rekening houdt met de voor het natuurbehoud meest waardevolle soorten.

[Niko Boone](#)